

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
DEPARTAMENT POLITYKI RODZINNEJ

*ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 529 06 60, fax +48 22 529 06 61
www.mrpips.gov.pl; e-mail: info@mrpips.gov.pl*

DSR.IV.821.773.2018.AS

Warszawa, dnia 11 lipca 2018 r.

Odpowiadając na petycję wielokrotną, w sprawie przyznania opiekunom dzieci nieuleczalnie chorych wsparcia w postaci comiesięcznego wynagrodzenia równego przeciętnemu wynagrodzeniu netto ogłaszanemu przez Główny Urząd Statystyczny, możliwości zaliczenia opiekunowi dziecka niepełnosprawnego wszystkich lat opieki nad chorym dzieckiem na poczet przyszłych świadczeń emerytalnych oraz dostępu do bezpłatnych leków i terapii dzieci nieuleczalnie chorych, uprzejmie informuję;

W obecnym stanie prawnym, w systemie świadczeń rodzinnych funkcjonują trzy rodzaje świadczeń opiekuńczych: adresowane do osób niepełnosprawnych (zasilek pielęgnacyjny) oraz wspierające ich opiekunów (specjalny zasilek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne).

Świadczeniem opiekuńczym, o które mogą ubiegać się w szczególności rodzice/opiekunowie sprawujący opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem jest świadczenie pielęgnacyjne.

Świadczenie pielęgnacyjne jest świadczeniem rodzinnym finansowanym z budżetu państwa, którego zasady przyznawania reguluje ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1952, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W związku z powyższym, celem świadczenia pielęgnacyjnego jest udzielenie materialnego wsparcia osobom, które rezygnują z aktywności zawodowej, by opiekować się osobą niepełnosprawną. Świadczenie pielęgnacyjne ma zatem zastąpić dochód wynikający ze świadczenia pracy, której nie może podjąć osoba sprawująca opiekę. Istotą świadczenia pielęgnacyjnego jest więc częściowa rekompensata finansowej straty spowodowanej niemożnością podjęcia lub rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje niezależnie od dochodu i obecnie wynosi 1477 zł.

Zgodnie z art. 17 ust 3a ustawy o świadczeniach rodzinnych, kwota świadczenia pielęgnacyjnego podlega corocznej waloryzacji od dnia 1 stycznia. Waloryzacja polega na zwiększeniu kwoty świadczenia pielęgnacyjnego o wskaźnik waloryzacji. Wskaźnikiem waloryzacji jest procentowy wzrost minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, obowiązującego na dzień 1 stycznia roku, w którym jest przeprowadzana waloryzacja, w stosunku do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującej w dniu 1 stycznia roku poprzedzającego rok, w którym jest przeprowadzana waloryzacja.

Ponadto, należy wskazać, że świadczenie pielęgnacyjne przysługujące obecnie w wysokości 1477 zł miesięcznie, jest obecnie najwyższym, pozaubezpieczeniowym wsparciem w ramach zabezpieczenia społecznego, w całości finansowanym z budżetu państwa.

Powyższe jest realizacją postulatów środowisk opiekunów niepełnosprawnych dzieci.

Ponadto, za osoby otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne, opłacane są co miesiąc, także ze środków budżetu państwa, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne.

Biorąc pod uwagę powyższe, uprzejmie informuję, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej obecnie nie są prowadzone prace legislacyjne nad wprowadzeniem do polskiego systemu zabezpieczenia społecznego wsparcia dla opiekunów dzieci niepełnosprawnych w postaci comiesięcznego wynagrodzenia równego przeciętnemu wynagrodzeniu netto w gospodarce narodowej ogłaszanemu przez Prezesa GUS.

Odnosząc się do wyrażonego w petycji postulatu „zaliczenia opiekunowi dziecka niepełnosprawnego wszystkich lat opieki nad chorym dzieckiem na poczet przyszłych świadczeń emerytalnych”, należy wskazać, że obowiązujące regulacje z zakresu ubezpieczeń społecznych gwarantują uwzględnianie przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych okresów ograniczenia aktywności zawodowej związanych z faktem opieki nad dziećmi.

Emerytury są świadczeniami finansowanymi z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przewidzianymi dla osób, które pracowały zawodowo i podlegały z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym. Źródłem finansowania emerytur jest odprowadzana od osiągniętych przychodów składka na ubezpieczenie emerytalne, a świadczenia przyznawane są z powodu spełnienia ryzyka ubezpieczeniowego, tj. dożycia określonego w przepisach wieku emerytalnego. Realizacja prawa do tych świadczeń jest zatem zastrzeżona dla konkretnych osób, spełniających warunki określone w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270, z późn. zm.).

Należy zauważyć, że na gruncie ubezpieczeń społecznych rozwiązaniem przyjętym na rzecz opiekunów osób niepełnosprawnych jest obowiązek opłacania przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za te osoby. Przepis art. 6 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że za osobę pobierającą świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna wójt, burmistrz lub prezydent miasta opłaca składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy odpowiadającej wysokości danego świadczenia, przez okres niezbędny do uzyskania okresu ubezpieczenia (składkowego i nieskładkowego) odpowiednio 20-letniego przez kobietę i 25-letniego przez mężczyznę. Posiadanie stażu ubezpieczeniowego we wskazanym wymiarze warunkuje przyznanie emerytury w wysokości podwyższonej do wysokości najniższej emerytury. Innymi słowy, odprowadzanie przez organ gminy składek emerytalno-rentowych za osoby pobierające określone świadczenia

opiekuńcze w tym świadczenie pielęgnacyjne – przez odpowiednio długi okres – ma umożliwić tym osobom nabycie w przyszłości uprawnień emerytalnych w co najmniej minimalnej wysokości.

Należy również zauważyć, że od dnia 1 stycznia 1999 r. budżet państwa opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby przebywające na urloпах wychowawczych lub pobierające zasiłek macierzyński. Ponadto ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi objęte zostały osoby sprawujące osobistą opiekę nad dziećmi. Do 31 sierpnia 2013 r. tylko osoby przebywające na urloпах wychowawczych miały prawo do objęcia ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tego tytułu. Od 1 września 2013 r. z możliwości sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem skutkującej objęciem, na wniosek zainteresowanego, ubezpieczeniami społecznymi, może skorzystać również osoba nie będąca pracownikiem, która zrezygnowała z aktywności zawodowej. Od tego dnia składka jest płacona za każdą osobę fizyczną sprawującą opiekę nad dzieckiem przez okres do 3 lat, nie dłużej jednak niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6. rok życia, a w przypadku dziecka, które z powodu stanu zdrowia wymaga opieki tej osoby, przez okres do 6 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia – art. 4 pkt 17, art. 6 ust. 1 pkt 19, art. 6a i 6b ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1778, z późn. zm.).

Składki emerytalne osób sprawujących osobistą opiekę na dzieckiem finansuje w całości budżet państwa za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Celem powyższych regulacji jest umożliwienie osobom, które w związku koniecznością opieki nad dziećmi nie mogą kontynuować aktywności zawodowej, osiągnięcia stażu ubezpieczeniowego, mającego pozytywny wpływ na wysokość przyszłego świadczenia emerytalnego.

Ponadto uprzejmie informuję, że polski rząd priorytetowo traktuje postulaty w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych i ich opiekunów oraz widzi potrzebę realizacji wielu z nich.

Aby jednak postulaty te mogły być zrealizowane niezbędne jest podjęcie działań w zakresie reformy systemu orzecznictwa o niepełnosprawności w Polsce. W tym celu, w dniu 2 lutego 2017 r., zarządzeniem nr 6 Prezesa Rady Ministrów, został powołany Międzyresortowy Zespół do spraw Opracowania Systemu Orzekania o Niepełnosprawności oraz Niezdolności do Pracy, pod przewodnictwem Prezesa ZUS.

Zespół, po zakończeniu prac, ma przedstawić założenia nowelizacji przepisów dotyczących orzekania o niepełnosprawności oraz orzekania o niesamodzielności.

Zakończenie prac nad reformą orzecznictwa w Polsce pozwoli na stworzenie kompleksowego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych.

System wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin, oprócz istniejących, rozbudowanych rozwiązań będzie się opierał na trzech filarach. Pierwszy z nich to solidarnościowy fundusz wsparcia osób niepełnosprawnych. Drugi filar to pakiet społecznej odpowiedzialności, a trzeci – program „Dostępność+”.

Fundusz wsparcia osób niepełnosprawnych będzie zasilany z dwóch źródeł – z części składki odprowadzanej od wynagrodzeń na Fundusz Pracy oraz daniny solidarnościowej. Szacuje się, że Fundusz wsparcia osób niepełnosprawnych zasilany będzie kwotą ok. 2 mld zł rocznie. Hierarchia ważności celów, na które będą przeznaczane pieniądze z solidarnościowego funduszu wsparcia, będzie skonsultowana z reprezentacją środowisk osób niepełnosprawnych.

Jednocześnie, mając na uwadze trudną bieżącą sytuację osób niepełnosprawnych, rząd Prawa i Sprawiedliwości, podjął następujące działania poprawiające sytuację osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów:

- 1) podniesienie od dnia 1 czerwca br. wysokości renty socjalnej do wysokości minimalnej emerytury. Ta podwyżka wraz bezprecedensowym podwyższeniem renty w 2017 i 2018 r. oznacza, że wysokość renty w okresie rządów PIS wzrosła o ok. 40%;
- 2) przyjęcie ustawy o szczególnych rozwiązaniach wspierających osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności. Wprowadza ona szczególne uprawnienia w dostępie do świadczeń opieki zdrowotnej, usług farmaceutycznych oraz wyrobów medycznych dla osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Rozwiązania te zagwarantują niepełnosprawnym co najmniej 520 zł miesięcznych oszczędności z tytułu wydatków na wyroby medyczne i rehabilitację;
- 3) przyjęcie ustawy wprowadzającej II etap programu „Za życiem”. Wprowadza ona:
 - a) możliwość powrotu osób niepełnosprawnych do warsztatów terapii zajęciowej,
 - b) usługi wspierające i rehabilitacyjne w ramach zajęć klubowych w warsztatach terapii zajęciowej,
 - c) dłuższy zasiłek opiekuńczy dla ubezpieczonych, w przypadku choroby dziecka niepełnosprawnego do 18 roku życia lub jego opiekuna,
 - d) udogodnienia dla niepełnosprawnych pracowników,

- e) wyłączenie kwoty zasiłku pielęgnacyjnego z dochodów osoby niepełnosprawnej, pozostającej na utrzymaniu podatnika przy obliczaniu ulgi rehabilitacyjnej w podatku dochodowym od osób fizycznych,
- f) rezygnacja z kwotowego progu dochodowego przy uldze rehabilitacyjnej. Na uwagę zasługuje też rezygnacja z kwotowego określania maksymalnego progu dochodowego osób odliczających od swojego dochodu wydatki poniesione na cele rehabilitacyjne. W efekcie próg ten został zwiększony. W myśl nowych przepisów dochody osób niepełnosprawnych nie będą mogły przekroczyć dwunastokrotności kwoty renty socjalnej określonej w ustawie o rencie socjalnej w wysokości obowiązującej w grudniu danego roku podatkowego.
- 4) poprawa funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej poprzez zwiększenie wysokości dofinansowania :
- kosztu rocznego pobytu jednego uczestnika w warsztacie terapii zajęciowej zostanie zwiększony do wysokości 16 596 zł (od 1 lipca 2018 r.), a także w kolejnych latach: w roku 2019 r. dofinansowanie wyniesie 17 796 zł oraz w 2020 r. i w latach następnych - 18 996 zł,
 - kosztu rocznego pobytu jednego niepełnosprawnego pracownika w zakładzie aktywności zawodowej - do wysokości 22 000 zł;
- 5) podwyższenie zasiłku pielęgnacyjnego (obecnie 153 zł) do wysokości dodatku pielęgnacyjnego (obecnie 215,84 zł). Przy czym zasiłek od 1 listopada 2018 r. wyniesie 184,42 zł (wzrost o 31,42 zł), natomiast od 1 listopada 2019 r. – 215,84 zł (wzrost o 31,42 zł). W sumie wysokość zasiłku pielęgnacyjnego wzrośnie o 62,84 zł, tj. ok. 40%;
- 6) podwyższenie specjalnego zasiłku opiekuńczego (obecnie 520 zł) oraz zasiłku dla opiekuna (obecnie 520 zł) o 100 zł, tj. ok. 20% (i tym samym także podstawy opłacania, ze środków budżetu państwa, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz zdrowotne za opiekunów otrzymujących te świadczenia).

Zastępca Dyrektora
Departamentu Polityki Rodzinnej

Dorota Gierzej